

У четвртак 19. марта, шпанска министарка одбране Карме Ђакон, посетила је трупе своје земље у оквиру КФОР-а, смештене у бази поред Истока. Ову вест су пренели сви информативни медији, као што су чинили и за време ранијих посета министарке шпанским војницима у мисијама у свету, посебно оним у Авганистану. Али овога пута, све је праћено са посебном пажњом због става Шпаније да не призна једнострано проглашење независности српске покрајине Косова и Метохије. Већ у најави пута, у штампи су се појавили коментари о томе како ће један шпански министар посетити оно што влада не признаје, затим са ким ће се сусрести и шта ће изјавити? Зато је пут министарке Ђакон праћен корак по корак.

А почело је кваром авиона, затим повратак по други транспортни апарат, и слетање на аеродром у зони под контролом италијанских трупа. Одатле лет хеликоптером до шпанске базе. Истим путем министарка се вратила у Мадрид, а да ногом није крочила на територију коју њена земље не признаје као државу, нити се срела са било ким од чланова наводне власти на Косову и Метохији.

Ако је сам пут изазивао интересовање штампе, готово до неких сензационалистичких детаља, оно што се догодило у бази у Истоку, у поподневним часовима је постала вест дана због које су многе радио станице прекинуле свој редовни програм да би о томе обавестиле слушаоце. Ради се о неочекиваној најави да ће се шпанске трупе из састава КФОР-а, повући са Косова и Метохије у наредних шест месеци!

„Мисија је испуњена, време је да се вратимо кући“, рекла је министарка војницима; „То ће бити постепено и уз сарадњу са нашим пријатељима и савезницима“. Треба ли да се каже да су ове речи изазвале аплауз међу присутним официрима и војницима? Нешто тиши аплауз чуо се и из редова опозиционих партија, које су биле телефоном обавештене о овој одлуци владе пре него што је она саопштена војницима и јавности, али су све једногласно подржале овакав став.

Истовремено је о свему обавештен и НАТО, али подршке и аплауза није било у Бриселу, као што је могло и да се очекује. Напротив! Генерални секретар НАТО, Шефер, овако је одговорио на ову вест: „Одлука ми се не чини добром. Али, бар смо обавештени пре од штампе“.

Изјава је показала да је у седишту НАТО било нервозе и отвореног приговора Шпанији због напуштања мисије. Да би се избегле дипломатске варнице, Шефер је неколико сати касније дао другу изјаву: „Ово је аутономна и легитимна одлука шпанске владе. Ако желимо да променимо КФОР, његове димензије и структуру, то треба да учинимо као резултат договора у Алијанси. Таква одлука треба да буде усвојена на основу мишљења и упутстава официра. Још увек не постоје услови за наше повлачење“. Овај смирени дипломатски језик није могао да сакрије велико незадовољство у Алијанси.

Ништа мање узбуђења није било ни у ЕУ. Из Чешке, која председава Унијом, одлука је оцењена „жалосном“ уз уверење да Шпанија неће постати „лош пример“ за остале савезнике. Шеф француске дипломатије, Кушнер, признаје да га је вест „мало изненадила“: „Волели би смо да су нас консултовали, али имају право да то учине, и то је кохерентно са њиховим ставом“, додао је.

Неуобичајено оштре критике су стигле и Вашингтона. Портпарол Стејт департмента, Роберт Вуд, изјавио је да нити разуме, нити дели иницијативу шпанске владе, и додао да је влада САД „сазнала за ову одлуку нешто пре него што је била изнета у јавност“.

„НАТО је ушао на Косово 1999. под принципом да се уђе заједно и да се заједно изађе, и зато нас је изненадила ова одлука. Дубоко смо разочарани одлуком Шпаније“, додао је, а у току конференције за штампу, три пута је поновио ово „дубоко смо разочарани“, што је неуобичајени језик међу савезницима из Алијансе.

Како ствари не би отишле даље од Кушнеровог „малог изненађења“, и Вудовог „дубоког разочарења“, у петак поподне су се у Вашингтону састали шпански секретар владе Леон и национални саветник за безбедност Беле куће, Џонс. Шпански политичар је пренео уверавања да ће се повлачење трупа извести „постепено и координирано“ са савезницима, и закључио је да читав неспоразум може да се сматра превазиђеним. Вероватно је да ће тако и бити, јер ово није први пут да у НАТО има неспоразума, али су сви они веома лако били превазиђени и подређени циљевима савеза. Али, на питање зашто је шпанска влада донела овакву одлуку и то баш сада, на две недеље пред конференцију НАТО, у тренутку када се Француска враћа у његову војну структуру, пред посету председника САД Европи када се очекује сусрет Обама-Сапатеро, а који би требало да послужи за успостављање бољих односа Шпанија-САД нарушених у току Бушовог мандата (због повлачења шпанских трупа из Ирака 2004. године). На сва та питања биће много одговора.

Први и најповршнији је да Шпанија ово чини због бриге за Баскију, у којој постоје одређене сепаратистичке склоности. Такво мишљење је већ било изнето поводом одлуке шпанске владе да не призна једнострано проглашење независности Косова и Метохије, али је оно сасвим сигурно доста далеко од реалности. Јер, на Западу нема тог Кушнера који ће признати сецесију било ког дела у било којој западној земљи, сасвим супротно од онога колико их се јави када се ради о сецесијама и поделама земаља у другим деловима планете, без обзира шта о томе говори међународно право.

Прави одговор се налази у самој политици председника владе Сапатера, посебно када се ради о спољним односима. Још за време његовог опозиционог рада, често је најављивао да ће његова влада у политици искључиво следити међународне законе, дипломатска средства у решавању проблема, дијалог и преговоре приликом неспоразума. То је потврдио и делом по преузимању власти, јер је његова прва одлука била да повуче трупа из Ирака, због тога што је његова влада сматрала да је тај рат „нелегитиман“. Хосе Луис Сапатеро је и покретач пројекта Алијанса цивилизација (ускоро следи сусрет у Истанбулу), замишљеној као форум за разговоре и преговоре о савременим проблемима света, у коме ће свако имати реч и право да изнесе своје мишљење, без обзира колико се оно разликује од других.

Исти став Сапатеро има и у решавању унутрашњих проблема, пре свега тероризма. И ту је најпре предложио да парламентарне странке склопе Пакт против тероризма, из чега произилази координирано деловање и власти и опозиције када је реч о овом питању. Затим је донео Закон о партијама према коме су илегалне све партије и покрети који не осуђују тероризам. Резултати ове две велике одлуке Сапатера, иначе оштро критиковане у почетку, данас се виде у општој немоћи терористичке организације ЕТА која је готово пред нестанком.

Све ово Сапатера показује као политичара „са дугим светлима“, како је једном сам себе дефинисао, као државника који мисли и ради на дуге стазе, по чему је јединствен пример у Европи, и нажалост често изложен неоправданим критикама, због чега се недовољно запажа његова државничка пројекција. Јер, у нашем времену маркетиншких политичара, нажалост, мало је простора за државника калибра шпанског председника владе. И не треба да се мисли да је то лако, јер неупоредиво лакше и безболније је учинити „како газда каже“, сликати се са државницима света и добити части и признања, без обзира колико она краткотрајна била.

Ова његова последња одлука, само је доследно поштовање међународног права. То потврђује и боравак шпанских трупа и Либану и Авганистану, где су оне распоређене

под командом ОУН и њеним резолуцијама. Исто је и са одлуком да се не призна независност Косова и Метохије, јер Шпанија поштује резолуцију 1244 Савета безбедности. Отуда је лако одбацила неосноване оптужбе да је „про-српски“ оријентисана, већ да је „про-законски“ усмерена, без обзира шта о томе мисле њени савезници и пријатељи. Зато и није могла да призна нешто „што нема устава ни закона, одређени демократски систем и владавину права“, како се често незванично чуло у шпанским политичким круговима и власти и опозиције.

Насупрот подршци Сапатеру из редова опозиције, интересантно је да највећи део штампе већ годину дана притиска шпанску владу да призна независност Косова и Метохије. За овакав став постоје бар два разлога. Први се налази у готово 20 година дугој безобзирној антисрпској кампањи, у току које су многи стекли новинарско име, академске титуле и више награда за објављене текстове и књиге, кампањи из које је сада тешко изаћи неозлеђеног угледа и стати у одбрану међународног права о коме се скоро две деценије није говорило. Други, и много важнији разлог је у жељи да се чврсто стоји у савезничком строју, без обзира у ком правцу он маршира. Добри односи са САД, сматрају се врхунцем исправне политике. Као преко ноћи су са страница штампе нестали „људска права“, „ширење демократских вредности“, „заштита угрожених народа“ итд. и све оно што је годинама читаоцима сервирано као покретач хуманитарне политике, чак и када су се многи залагали за бомбардовања и војне интервенције. Као што може да се види, више нико не помиње ОУН и њене резолуције. Не помињу се више ни Албанци са Косова и Метохије, већ се све снаге улажу у очување јединства НАТО и западне политике. Не помињу се ни Срби, али то већ није никаква новост.

Истини за вољу, иако се у штампи пише о „герилцима ОВК“ или „борцима за ослобођење Косова“, о „властима“, „министрима“ и „председницима“ из редова Албанаца, ни једне новине нису дале простора за интервју са Тачијем или неким од чланова ОВК. Јер, иако то нико не говори, шпанска штампа се у својој уређивачкој политици ипак држи резолуције 1160 Света безбедности од 30. марта 1998, у којој се „осуђују сви акти тероризма ОВК“. А у Шпанији нема новина које би објавиле интервју с неким ЕТА терористом.